

Tahta ve İplikteki Ortak Dil: Sivas ve Yozgat Köy Odalarında Süsleme-Motif İlişkisi Üzerinden Mitolojik Bir Okuma

The Common Language of Wood and Thread: A Mythological Reading Through the Decoration-Motif Relationship in Village Rooms of Sivas and Yozgat

Mahmut Furkan GÖÇER*

Özet: Bu çalışma, Sivas ve Yozgat yörelerine ait köy odalarında bulunan ahşap süslemeler ile geleneksel dokumalarda yer alan motiflerin, mitolojik ve kültürel bağlamda değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın kapsamı, farklı malzeme türleri olan ahşap ve iplik yüzeylerinde benzer sembollerin taşıdığı anlamları karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi içermektedir. Bu çerçevede çalışmanın temel sorusu, söz konusu motiflerin aynı mitolojik temele dayanıp dayanmadığı ve bu ortaklığın yöresel kimliğin kültürel sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığıdır. Araştırmada yalnızca dijital ortamda ulaşılabilen akademik kaynaklardan yararlanılmış, saha çalışması yapılmamıştır. Yöntem olarak betimsel analiz ve semgesel çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Bulgular, ahşap yüzeylerin daha çok kamusal ve toplumsal koruma işlevi üstlendiğini, dokuma ürünlerinin ise bireysel ve içsel anlamlar taşıyan koruyucu semboller barındırdığını göstermektedir. Aynı motifin, bulunduğu malzemeye bağlı olarak anlam katmanları farklılaşmakta, ancak her iki yüzeyde de kültürel belleğin taşıyıcısı olarak işlev görmeye devam etmektedir. Sonuç olarak ahşap ve dokuma yüzeylerde yer alan bu mitolojik sembollerin, yalnızca süsleme amaçlı değil, aynı zamanda kimlik, inanç ve kültürel süreklilik açısından taşıyıcı birer kültürel kod olduğu ortaya konmuştur.

Abstract: This study aims to examine the motifs found in the wooden decorations of village rooms and traditional woven textiles in the Sivas and Yozgat regions within a mythological and cultural context. The scope of the research involves a comparative analysis of the meanings attributed to similar symbols across different material surfaces, specifically wood and textile. Accordingly, the main research question explores whether these motifs share a common mythological origin and how this potential connection contributes to the cultural continuity of regional identity. The study relies solely on academic sources accessible through digital platforms and does not include any fieldwork. Descriptive analysis and symbolic interpretation methods were employed. The findings indicate that while wooden surfaces predominantly reflect public and communal protection functions, woven items contain more personal and introspective protective symbols. The meanings associated with the same motif vary depending on the material context; however, in both mediums, these motifs continue to serve as carriers of cultural memory. In conclusion, the mythological symbols embedded in wooden and textile surfaces function not only as decorative elements but also as cultural codes that reflect identity, belief systems, and cultural continuity.

Anahtar Kelimeler: Halkbilimi, Mitoloji, Kültürel Bellek, Ahşap Süsleme, Geleneksel Dokuma

Keywords: Folklore, Mythology, Cultural Memory, Woodcarving, Traditional Weaving.

Giriş

Kültürel belleğin somut taşıyıcıları arasında yer alan mimari yapılar ve geleneksel el sanatları, yalnızca estetik nitelikler taşımakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplumsal kimliğin inşasında rol oynayan sembolik anlatım biçimlerine de ev sahipliği yapar. Özellikle yerel üretim kültürü içinde ortaya çıkan süsleme teknikleri ve motif uygulamaları, bireyin toplulukla kurduğu aidiyet bağının görsel dilini oluşturur. Bu bağlamda, İç Anadolu bölgesinde yer alan Sivas ve Yozgat illerine ait köy odalarında karşılaşılan ahşap süsleme örnekleri ile aynı coğrafyada kadınlar tarafından üretilen dokuma ürünlerinde yer alan motiflerin biçimsel benzerliği, yalnızca yüzeysel değil aynı zamanda kökenini mitolojik inanç sistemlerinden alan sembolik düzeyde de anlam taşımaktadır. Bu çalışmada ele alınan köy odaları, ağırlıklı olarak Sivas ve Yozgat illerinin il merkezlerine bağlı köylerde yer almakta olup, genellikle köyün ileri gelenleri veya imce

* Mahmut Furkan GÖÇER, Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye. 0009-0001-6295-9976 | gocerfurkan650@gmail.com

usulüyle inşa edilmiş; taş temel üzerine ahşap karkasla yükselen, tavan süslemeleri ve yerel motiflerle bezeli toplumsal buluşma mekânlarıdır. Bu odalar, mimari açıdan hem işlevsel bir yapı olma özelliği taşımakta hem de estetik ve sembolik öğeler aracılığıyla kültürel kimliğin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Bu çalışma, söz konusu iki farklı ifade ortamı—ahşap (tahta) ve dokuma (iplik)—üzerinde görülen ortak motiflerin mitolojik arka planlarını incelemekte ve bu sembollerin kökenlerini kültürel hafıza bağlamında yorumlamayı amaçlamaktadır. Farklı cinsiyet rollerine dayalı üretim alanlarında ortaya çıkan bu görsel semboller, sözlü kültürle harmanlanarak kolektif hafızanın sürekliliğine katkı sunmaktadır. Erkek zanaatkârların elinden çıkan ahşap süslemeler ile kadın emeğinin ürünü olan dokuma motifleri, kültürel cinsiyetlenme açısından da önemli göstergelerdir ve simgesel işlevleri bu sosyo-kültürel çerçevede yeniden anlam kazanmaktadır.

Köy odaları, kadın ve erkeklerin emeğinin izlerini taşıyan; toplumsal yaşamın, üretimin ve ortak kültürel belleğin biçimlendiği mekânlar olarak değerlendirilebilir. Köy odaları yalnızca misafir ağırlama alanı olmakla kalmaz; aynı zamanda toplumsal kararların alındığı, kuşaklar arası sözlü aktarımın sürdürüldüğü, yerel hafızanın saklandığı kamusal mekânlar olarak işlev görür. Bu yapıların tavan, dolap, kapı ve pencere vb. ahşap yüzeylerinde yer alan kabartma ya da oyma motifler, görsel bir anlatım dili aracılığıyla kültürel anlam üretiminin taşıyıcısı konumuna gelir. Benzer biçimde, kadınlar tarafından üretimi sürdürülen halı, kilim, heybe gibi geleneksel dokuma ürünlerinde kullanılan motifler, yalnızca süsleyici değil; aynı zamanda toplulukların inanç sistemleri, tarihsel geçmişleri ve mitolojik miraslarına ait anlatıları temsil eden sembollerdir. Bu figürler—hayat ağacı, koçboynuzu, eli belinde gibi—kolektif belleğin görsel temsilleri olarak değerlendirilmekte ve halkın doğayla, evrenle, soyla ve toplumla olan bağlarını simgesel düzeyde ifade etmektedir.

Çalışmanın temel amacı, Sivas ve Yozgat yörelerinde bulunan köy odalarındaki ahşap süslemeler ile aynı bölgelerde üretilen geleneksel dokuma motiflerini karşılaştırmalı olarak incelemek; bu iki farklı yüzeyde yer alan ortak sembollerin mitolojik kökenlerini ve kültürel anlam katmanlarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, biçimsel benzerliklerin ötesine geçilerek, sembollerin üretildiği ortam ve taşıdığı anlam arasındaki bağlam ilişkisi değerlendirilmektedir.

Araştırma sürecinde literatürde yer alan lisansüstü tezler, çeşitli akademik yayınlar ve kültürel içerikli çalışmalar kullanılmış; herhangi bir saha çalışması gerçekleştirilmemiştir. Yöntem olarak betimsel analiz ile simgesel çözümleme tekniklerinden yararlanılmış hem görsel materyalin yapısal incelenmesi hem de sembollerin kültürel arka planına dair yorumlayıcı değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu doğrultuda çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde formüle edilmiştir: Ahşap ve dokuma gibi farklı yüzeylerde karşımıza çıkan ortak motifler, aynı mitolojik temelden mi beslenmektedir? Eğer bir ortaklık mevcutsa, bu durum yöresel kimliğin kültürel sürekliliği açısından nasıl bir rol oynamaktadır?

Sivas ve Yozgat Köy Odalarının Kültürel ve Mimari Özellikleri

Köy odaları, köy halkı tarafından imece usulüyle ya da köyün ileri gelen varlıklı aileleri tarafından inşa ettirilen ve köyün ortak kullanımına sunulan halk sanatı ürünleri arasında yer almaktadır. Bu yapılar, uzun kış gecelerinde köy erkeklerinin toplanarak sohbet ettikleri, oyunlar oynadıkları, cönk hikâyeleri dinledikleri, böylece sosyalleştikleri önemli mekânlardır. Bununla birlikte, düğün, cenaze, asker uğurlama gibi törenlerde ya da uzaktan gelen misafirlerin konaklatılmasında da bu odalar aktif biçimde kullanılmıştır¹. Sadece konaklama ve eğlence işleviyle sınırlı olmayan köy odaları, aynı zamanda çeşitli sosyal ve kültürel olayların yaşandığı, köy topluluğunun ortak hafızasında yer eden çok işlevli alanlardır.

¹ Tuğba Bağbaşı, “Yozgat Esenli Köyü Köy Odalarının Sanatsal ve Sosyo-Kültürel İşlevleriyle İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi., Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi ABD.

Bu mekânlar, sosyal dayanışmanın, halk eğitiminin, dini konuların ele alındığı; arabuluculuk yoluyla köy içi sorunların mahkemeye taşınmadan çözümlendiği önemli sosyo-kültürel alanlar olarak da işlev görmektedir. Örneğin, husumetli kişilerin barıştırılması, tarla anlaşmazlıkları ya da aile içi sorunlar köy odasında toplanan büyükler kurulu tarafından çözüme kavuşturulması, bu duruma örnek olarak verilebilir². Bu bağlamda köy odaları, sadece fiziksel yapılar değil; aynı zamanda toplumsal düzenin ve geleneksel adalet sisteminin sürdürüldüğü kültürel merkezlerdir.

Mimari açıdan değerlendirildiğinde, köy odaları dış cephelerinde yalın bir tasarım anlayışı sergilese de iç mekânlarında yoğun süslemeler barındıran halk sanatı örnekleri olarak dikkat çeker. Bu süslemeler çoğunlukla tavan göbekleri, yüklük, gömme dolap ve ahşap sedirler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle Sivas ve Yozgat illerinde yer alan köy odaları, yalnızca gündelik yaşamın sürdüğü sosyal alanlar olmanın ötesinde, yerel halkın kültürel belleğini muhafaza eden yapılar arasında değerlendirilmektedir. Bu odalar, toplulukların sosyal örgütlenmesini desteklemenin yanı sıra, geleneksel değerlerin, inanç sistemlerinin ve kültürel normların kuşaktan kuşağa aktarılmasında aracı bir rol üstlenmektedir³. Köy odalarında kullanılan ahşap işçiliği ve geleneksel dokuma uygulamaları, mimari ve sanatsal bir ifade alanı olarak öne çıkmaktadır. Ahşap ve iplik gibi farklı malzemeler, yalnızca işlevsel özellikleriyle değil; aynı zamanda kültürel kimliğe dair anlamlar barındıran göstergeler olarak da değerlendirilmektedir. Bu yapıların mimari detaylarında yer alan süslemeler, sadece estetik kaygılarla değil, aynı zamanda yerel inançlarla ve sembolik değerlerle iç içe geçmiş anlatı unsurlarıyla da şekillenmiştir. Duvar, tavan ve kapılar gibi ahşap yüzeylerde ya da halı ve kilim gibi dokuma ürünlerinde yer alan motifler; bölge halkının tarihsel ve kültürel kimliğini yansıtan görsel bellek öğeleri olarak anlam kazanmaktadır⁴.

Motiflerin Kültürel ve Mitolojik Bağlantıları

Köy odalarında yer alan süsleme uygulamaları, yalnızca görsel estetiğe hizmet eden unsurlar değil, aynı zamanda halk kültürünün ve mitolojik inanç sistemlerinin taşıyıcı yapılarıdır. Ahşap işçiliğiyle şekillenen mimari unsurlar ve kadınların üretimi olan dokuma ürünleri, bu sembolik değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında temel araçlar arasında yer alır. Söz konusu motifler, bireylerin dinsel inanışları, kültürel referansları, toplumsal normlara bağlılıkları ve doğayla kurdukları ilişkilerin somut birer ifadesi olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda, Sivas ve Yozgat köy odalarında sıklıkla karşılaşılan motifler, topluluğun yaşam biçiminden doğa algısına, inanç sisteminden tarihsel deneyimlerine kadar uzanan çok katmanlı anlam alanlarını görünür hâle getirmektedir. Orta Asya Türk mitolojisinden beslenen ve İslami öğelerle bütünleşmiş olan hayat ağacı, koç boynuzu, eli belinde ve yıldız gibi simgeler; halkın doğayla kurduğu manevi ilişkiyi ve yaşamın kesintisizliğine dair inançlarını ve kozmik düzen algısını yansıtan simgesel öğelerdir⁵. Hayat ağacı motifi, eski Türk kozmolojisinde evrenin eksenini ve yaşamın kaynağı olarak görülmüş; bu nedenle özellikle ahşap süsleme alanında merkezi bir yere sahip olmuştur. Benzer şekilde koçboynuzu figürü, yalnızca koruyucu bir tılsım değil, aynı zamanda bereketin, doğurganlığın ve güç sembolizminin taşıyıcısıdır. Yıldız motifi ise İslami düşüncede evrensel düzenin ve insanın kaderle kurduğu ilişkisinin sembolü olarak öne çıkar⁶.

Bu sembollerin köy odası süslemelerinde yer alması, görsel güzellik sağlamaktan öte, yerel halkın inançlarını, değerlerini ve tarihsel hafızasını mekâna işlemeyle ilgilidir. Söz konusu motifler, toplumsal

² E. Gündoğan Baldık, "Sivas-Ulaş-Acıyurt Köy Odaları", *Palmet Dergisi* 5 (2024): 54-72.

³ N. Yüksel ve Ü. Yaz, "Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum 5/15 (2016): 237-264.

⁴ Birnaz Er, "Motif, Renk ve Kompozisyon Özellikleri Bakımından Sivas İli Zara İlçesi Becekli Köyü Duvar Halıları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/63 (2019): 466-476.

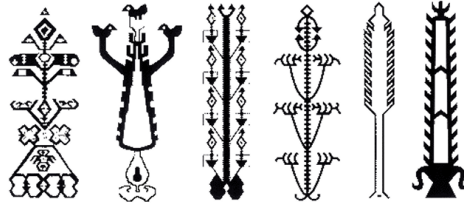
⁵ Tuncer Baykara, "Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar), 1. Cild, Ankara 1971", *Tarih Dergisi* 28-29 (Haziran 2011): 235-37.

⁶ N. Balcı, "Türk Halı Sanatında Mitolojik Kaynaklı Bazı Motifler", *Arış Dergisi* 8 (2012): 38-51.
<https://doi.org/10.34242/akmbaris.2019.38>

belleğin sürekliliğini sağlamakta, kültürel aktarımı kolaylaştırmakta ve bireylerin kimlik inşasında etkili olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, köy odaları yalnızca mimari yapılar değil, aynı zamanda kültürel bir anlatının somut biçimde vücut bulduğu alanlardır. Semboller, yalnızca statik görüntüler değil; işlevsel, toplumsal ve ritüel bağlamda anlam yüklenmiş görsel kodlardır. Köy odalarında kullanılan bu motifler aracılığıyla geçmişten gelen kültürel birikim, simgesel bir dille ifade edilmekte ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Ayrıca, bu çeşitlilikteki motiflerin varlığı, odaların yalnızca konut işlevi görmediğini, aynı zamanda kolektif anlatının ve topluluk hafızasının mekânsal temsili olduğunu gösterir. Ahşap ve dokuma yüzeylerde yer alan figüratif öğeler, sıklıkla mistik ve kutsal anlamlar taşımakta; doğayla kurulan simbiyotik ilişkinin bir tezahürü olarak değerlendirilmektedir. "Sivas İlbeyli Köy Odaları" (2017)⁷ başlıklı çalışmada da ifade edildiği üzere, bu süsleme anlayışı, toplumsal hafızanın yaşatılmasına hizmet etmekte ve insanın doğayla uyum içinde yaşama arzusu, estetik simgeler aracılığıyla görünür kılınmaktadır.

Hayat Ağacı Motifi

Sivas ve Yozgat köy odalarında bulunan süsleme örneklerinde, hayat ağacı motifine farklı biçimlerde rastlanmaktadır. Bu motif, Türk mitolojisinde evrenin merkezi, yaşamın kaynağı ve insanın doğayla kurduğu manevi bağın simgesi olarak görülür⁸. Hayat ağacı, insanlık tarihinin çeşitli dönemlerinde ve farklı kültürlerde en çok kullanılan sembollerden biridir. Pek çok toplumun inanç ve anlatılarında çeşitli şekillerde yer almış; kimi zaman evreni, kimi zaman yaşamı ya da ölümü ifade etmek üzere betimlenmiştir⁹. Hayat ağacı, özellikle tavan süslemelerinde merkezî bir yer tutacak şekilde yerleştirilmiş olabilir. Dallar, kökler ve yapraklar etrafında stilize edilmiş bu tasarımlar, doğanın döngüsel yapısını ve yaşamın sürekliliğini simgeler.

Figür 1. Hayat Ağacı¹⁰.

Koç Boynuzu Motifi

Koç boynuzu figürü, Türk kültüründe gücün, erkekliğin ve bereketin sembolü olarak kabul edilen bir diğer yaygın motif olup hem ahşap işçiliğinde hem de dokumalarda sıkça karşımıza çıkar. Anadolu kültüründe ana tanrıçadan sonra ya da onunla birlikte kullanılan bu figür, insanlık tarihinde boynuz sembolünün daima güç ve kuvvetin timsali olan erkekle özdeşleştirilmesiyle anlam kazanmıştır¹¹. Köy odalarında, kapı kenarlarında ve pencere üstlerinde çift yönlü spiral şeklinde stilize edilmiş koç boynuzları, kötü enerjilerden korunmayı simgeler ve mekânın enerjisini dengelemeye yardımcı olur. Bu motif, köy

⁷ Mustafa Bulut, "Sivas İlbeyli Köy Odaları", Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi 4/1 (Ağustos 2017): 13-31.

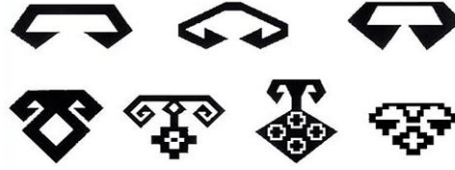
⁸ Sevdâ Bozkurt, "Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları: Sındırgı-Yağcıbedir Halıları Üzerine Göstergebilimsel Bir Analiz", Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi 8/1 (Mart 2020): 697-731. <https://doi.org/10.19145/E-Gifder.641272>.

⁹ D. Tüm Cebeci, "Türk İşleme Sanatında Hayat Ağacı Motifi ve Uygulamaları", Arış Dergisi 20-21 (2022): 7-29. <https://doi.org/10.32704/akmbaris.2022.159>

¹⁰ "Geleneksel Türk El Sanatlarında Kullanılan Motiflerin Kategorizasyonu" folklor/edebiyat, Erişim 27.05.2025 https://www.folkloredebiyat.org/Makaleler/1487080044_41-%20Geleneksel%20el%20sanatları%20motifleri.pdf

¹¹ Zeynep Balkanal, "Türk Kültürünün Değer Yargılarını Yansıtan Kilim Motiflerine Tasarım Açısından Alternatif Bir Yaklaşım; Kaat'ı Sanatında Uygulamaları", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 35 (Nisan 2019): 341-52. <https://doi.org/10.30794/Pausbed.450535>.

odalarının tasarımında koruyucu bir işlev üstlenmiş ve toplumların güç ile direnç ideallerinin görsel bir yansıması olarak değerlendirilebilir¹².

Figür 2. Koç Boynuzu¹³.

Yıldız ve Muska Motifleri

Yıldız motifi, evrenin uyumu ve kozmik denge anlayışını yansıtırken; muska figürü, halk inançlarında kötücül varlıklara karşı koruma sağlayan manevi bir işaret olarak değerlendirilir¹⁴. Geç dönemde Yozgat evlerinde yer alan ahşap tavan süslemelerinde, sekizgen ya da yıldız formundaki göbek süslemeleri dikkat çeker¹⁵. Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri (2016)¹⁶ adlı araştırma, bu yıldız motiflerinin kozmik düzene gönderme yaptığı ve muska figürleriyle birleştiğinde, koruyucu anlamın pekiştiğini vurgulamaktadır. Bu tür süslemeler, halkın hem manevi hem de fiziksel koruma ihtiyacını estetik bir biçimde ifade eder.

Figür 3. Ahşap Tavan Süslemelerinde Yıldız¹⁷.

Eli Belinde Motifi

Eli belinde, kadın figürünü temsil eden ve Anadolu'da dişil sembolizmin en bilinen örneklerinden biridir. Eli belinde motifi anne olmayı, kadının doğurganlığını sembolize etmiştir. Genellikle üçgen biçiminde betimlenen bu motif, doğurganlık, bereket ve üretkenlik gibi anlamları taşır¹⁸. Kadının doğa ile uyumlu varlığını ve toplumsal düzenin devamını sağlayan işlevini simgeler. Yapılan araştırmada, eli belinde figürünün dokumalarda sıkça yer aldığı ve toplumsal cinsiyet kimliğinin kültürel temsiline katkı sağladığı aktarılmaktadır. Bu motif, sadece bireysel değil, aynı zamanda kolektif bir hafızayı da simgeler; çünkü o, "ana" figürünün kültürel arketipidir¹⁹.

¹² Bozkurt, "Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları", 697-731.

¹³ "Geleneksel Türk El Sanatlarında Kullanılan Motiflerin Kategorizasyonu".

¹⁴ Bozkurt, "Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları", 697-731.

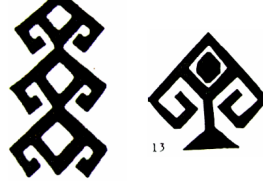
¹⁵ T. Dizel ve K. Özkaya, "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle Mobilya ve Ahşap Yüzeylerde Uygulanması", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 37 (2019): 262-266.

¹⁶ Yüksel ve Yaz, "Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri", 237-264.

¹⁷ Gündoğan Baldık, "Sivas-Ulaş-Acıyurt Köy Odaları", 54-72.

¹⁸ Dizel ve Özkaya, "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle", 262-266.

¹⁹ Bozkurt, "Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları", 697-731.

Figür 4. Eli Belinde²⁰.

Su Yolu Motifi

Su yolu motifi, geleneksel Anadolu sanatında yalnızca suyun akışını değil, aynı zamanda yaşamın döngüsel doğasını, arınmayı ve yeniden doğuşu simgeleyen katmanlı bir sembol olarak öne çıkar. Dalgalı ya da kıvrımlı çizgilerle betimlenen bu motif hem dokumalarda hem de ahşap yüzeylerde sürekliliği, ruhsal geçişleri ve bireysel dönüşümü temsil eder. Halk inançlarında su, yalnızca fiziksel bir temizlik aracı değil, aynı zamanda kişinin eski kimliğini geride bırakarak yeni bir benliğe yöneldiği manevi bir geçiş ögesidir. Bu yönüyle su yolu motifi, doğaya ya da fiziksel saflığa işaret etmekle kalmaz; aynı zamanda ruhsal yenilenme ihtiyacını da yansıtır. Motifin çoğu zaman mekânın odak noktalarına yerleştirildiği, böylece bulunduğu ortama denge, canlılık ve sembolik bir akış kazandırdığı belirtilmektedir. Su yolu, kültürel bellekte geçmişle gelecek, yaşamla ölüm ve bireyin içsel serüveni arasında kurulan ritüel bir anlatım biçimi olarak da yorumlanabilir²¹.

Figür 5. Su Yolu²².

Göz/Nazarlık Motifi

Sağ ve sol gözün birlikteliği, güneş ve ayı temsil ederken; nazar ve kötü göz olarak adlandırılan zararlı, hatta öldürücü bakışların kaynağı da yine insan gözü olarak kabul edilmektedir. Gözün neden olduğu zararların, en etkili biçimde yine göz motifiyle bertaraf edilebileceği inancı, bu figürü koruyucu bir unsur haline getirmiştir. En kuvvetli bakışın bile başka bir gözle etkisizleştirilebileceği düşüncesiyle, nazar ve kem gözlerle karşı göz sembolü bir tür tılsım olarak kullanılmıştır. Bu çerçevede, göz motifi dokumalarda yörelere göre biçimsel farklılıklar gösterse de temel işlevi değişmemektedir²³. Nazar inancı, Türk mitolojik düşüncesinde yalnızca batıl bir korku değil, bireyin ve topluluğun ruhsal bütünlüğünü tehdit eden görünmez güçlere karşı geliştirilmiş kadim bir korunma biçimidir. Bu inancın görsel temsili olarak göz motifi, özellikle eski Türk kültürlerinde "kötü bakışın" zararlı etkilerine karşı simgesel bir kalkan görevi görür²⁴. Ahşap yüzeylerde genellikle giriş noktalarına, dokumalarda ise çevresel kuşaklara yerleştirilen göz figürü, estetikten öte, inanca dayalı koruma amacı taşıyan sembolik bir işlev yüklenmiştir. "Düz Dokumalarda Nazar İnancı ve Göz Motifi" adlı çalışmada da belirtildiği gibi, göz figürü halk sanatı içinde hem koruma

²⁰ Dizel ve Özkaya, "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle", 265.

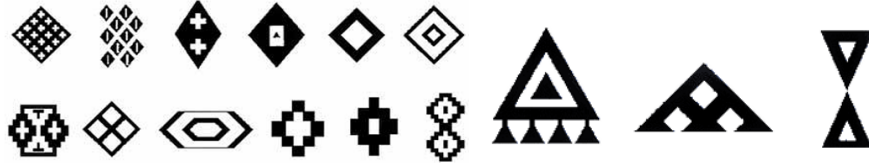
²¹ Mine Taylan, "Anadolu Halı ve Kilimlerinde Su ile İlişkili Motifler", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi 7/44 (2020); 429-431.

²² Taylan, "Anadolu Halı ve Kilimlerinde Su ile İlişkili Motifler", 430.

²³ Balkanal, "Türk Kültürünün Değer Yargılarını Yansıtan Kilim Motiflerine Tasarım Açısından Alternatif Bir Yaklaşım", 341-52.

²⁴ Bozkurt, "Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları", 697-731.

hem de bilinçli bir simgesel iletişim aracıdır. Bu bağlamda, göz motifi yalnızca fiziksel değil, metafizik saldırılara karşı da bir savunma biçimi olarak, halk kültürünün mitolojik ve ritüel boyutunu görünür kılar²⁵.

Figür 6. Göz/Nazarlık²⁶.

Pıtrak Motifi

Pıtrak, genellikle tarlalarda kendiliğinden yetişen ve dikenli yapısıyla temas ettiği yüzeye kolayca yapışan bir bitki türüdür. Anadolu’da bu özelliği, kötü niyetli bakışları uzaklaştırdığı inancıyla ilişkilendirilmiş ve çeşitli gündelik eşya süslemelerinde nazarlık olarak kullanılmıştır. Pıtrağın tutunan ve dikenli yapısı, bir yandan zarardan korunma düşüncesini, diğer yandan da aidiyet ve bağ kurma isteğini yansıtmaktadır. Bu sembolik anlamlar doğrultusunda, pıtrak motifi dokumalarda çoğunlukla kare, üçgen ya da beşgen gibi geometrik formlarda stilize edilerek kullanıldığı gibi, halk arasında “bıtrak” (pıtrak) diye adlandırılan, özellikle kurak bölgelerde sıkça yetişen sarmaşık türü bu bitkinin dikenli meyvelerinin soyutlanmış hali şeklinde de görülmektedir²⁷. Bu yönüyle pıtrak motifi, halk sanatında hem doğa ile kurulan sembolik ilişkiyi hem de inanç temelli korunma arzusunun yansıtan özgün bir örnek olarak değerlendirilebilir²⁸.

Figür 7. Pıtrak²⁹.

Motiflerin Taşındığı Malzemenin Anlamsal Dönüşümü

Köy odalarında kullanılan geleneksel motiflerin, yalnızca taşıdıkları sembolik anlamlarla değil, aynı zamanda uygulandıkları yüzey türleriyle de anlam çeşitliliği sergileyebilir. Ahşap ya da dokuma gibi farklı malzemeler üzerinde yer alan bu motifler hem görsel bir etki oluşturur hem de bağlamsal mesajlar taşıma işlevi üstlenebilir. Motifin yer aldığı malzemenin fiziksel özellikleri, izleyici üzerindeki algısal etkisini şekillendirebilir; bu durum da estetik değerlerin ötesinde kültürel, işlevsel ve simgesel anlam katmanlarının oluşmasına zemin hazırlayabilir. Dolayısıyla aynı figür, yüzey türüne ve kullanıldığı kültürel ortama bağlı olarak farklı biçimlerde yorumlanabilir.

Ahşap Yüzeyde Motifin İşlevi ve Algısı

Köy odalarının inşasında tercih edilen ahşap malzeme, yalnızca yapısal bir unsur olarak değil, aynı zamanda kültürel değerleri taşıyan sembolik bir yüzey olarak da işlev görmektedir. Tavan göbekleri, kapı kanatları, pencere kenarları, ocak üstü panoları ve sedir arkalıkları gibi alanlar, bu motiflerin en yoğun şekilde yansıdığı bölgelerdir. Ahşap üzerine oyulan ya da kabartma tekniğiyle işlenen motifler, mekâna yalnızca estetik bir katkı sağlamaz; aynı zamanda mekânın ruhuna derinlik ve anlam katar. Sivas ve Yozgat köy odalarında sıkça karşılaşılan geometrik ve sembolik figürlerin ahşap malzeme üzerinde uygulanması,

²⁵ S. Etikan & H. Kılıçarslan, “Düz Dokumalarda Nazar İnancı ve Göz Motifi”, Art-E Sanat Dergisi 5/10 (2013): 103-121. <https://doi.org/10.21602/sgsfds.47473>.

²⁶ “Geleneksel Türk El Sanatlarında Kullanılan Motiflerin Kategorizasyonu”.

²⁷ Balkanal, “Türk Kültürünün Değer Yargılarını Yansıtan Kilim Motiflerine Tasarım Açısından Alternatif Bir Yaklaşım”, 341-52.

²⁸ Bozkurt, “Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları”, 697-731.

²⁹ “Geleneksel Türk El Sanatlarında Kullanılan Motiflerin Kategorizasyonu”.

bu motiflere daha kalıcı ve koruyucu bir nitelik kazandırır. Özellikle koç boynuzu, hayat ağacı, su yolu ve nazarlık gibi figürlerin ahşap yüzeylere işlenmesi, onları sadece süsleme öğeleri olmaktan çıkararak, kötülüklerden koruyan simgeler haline getirir. “Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri” (2016)³⁰ başlıklı çalışmada da vurgulandığı üzere, yıldız motifinin tavanın merkezine yerleştirilmesi, mekânın enerji düzeni açısından anlamlı bir tercih olarak değerlendirilmektedir.

Figür 8. Ahşap Yüzeyde Motifler³¹.

Dokuma Yüzeyde Motifin Duygusal ve Bireysel Katmanı

Dokuma yüzeylerde yer alan motifler-özellikle halı, kilim ve duvar halıları gibi tekstil ürünlerinde, genellikle kadınların elinden çıkmış, daha bireysel ve içsel bir anlatım biçimi sergiler. İplik ve kumaş gibi yumuşak malzemeler üzerine işlenen motifler, daha çok duygusal, kişisel ve sembolik anlatımlara olanak tanımaktadır. Bu tür ürünler, hem günlük yaşamın bir parçası olarak hem de kolektif bilinçdışının görsel birer yansıması olarak değerlendirilebilir. Örneğin, eli belinde motifi halı ve kilimlerde sıkça yer bulur ve kadın kimliğini, doğurganlık ve bereket temaları üzerinden sembolize eder. Bu motif, özellikle genç kızların çeyizlerinde ya da kadınların kişisel kullanımına yönelik dokumalarda karşımıza çıkar. Dokumalardaki motifler, aynı zamanda “taşınabilir” kültürel hafıza nesneleri olarak da kabul edilebilir. Bir halı ya da kilim sadece bir zemin örtüsü olmanın ötesinde, aynı zamanda bir anlatı, yaşam deneyimi ve kimlik ifadesidir. “Sivas İli Zara İlçesi Beceklî Köyü Duvar Halıları” (2019) adlı çalışmada da benzer bir vurgu yapılmakta ve motiflerin taşıyıcı yüzey değiştikçe anlam katmanlarının farklılaştığı vurgulanmaktadır³². Yumuşak ve dokunsal bir yüzey olarak iplik, motifin anlatım gücünü daha duygusal, hatta ritüelistik bir düzleme taşıdığı düşünülebilir.

Figür 9. Dokuma Yüzeyde Motifler³³.

Aynı Motifin Malzeme Bağlamında Anlam Farklılaşması

Sivas ve Yozgat köy odalarındaki süsleme motiflerinin hem ahşap yüzeylerde hem de dokuma ürünlerinde benzer biçimlerde karşımıza çıkması, yöredeki ortak kültürel bilinç ve mitolojik imgelem dünyasının sürekliliğini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, malzemenin doğasına bağlı olarak bazı anlam farklılıkları da ortaya çıkmaktadır. Aynı motifin farklı yüzeylerdeki yorumları, onu yalnızca bir sembol değil, aynı zamanda bir anlatı aracı olarak değerlendirilebilmektedir. Örneğin, göz/nazarlık motifi ahşap

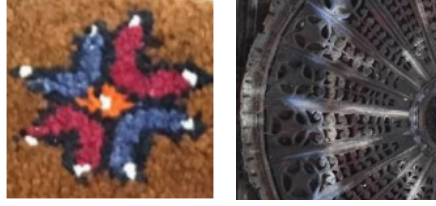
³⁰ Yüksel ve Yaz, “Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri”, 237-264.

³¹ Bağbaşı, “Yozgat Esenli Köyü Köy Odalarının Sanatsal ve Sosyo-Kültürel İşlevleriyle İncelenmesi”.

³² Er, “Motif, Renk ve Kompozisyon Özellikleri Bakımından Sivas İli Zara İlçesi Beceklî Köyü Duvar Halıları”, 466-476.

³³ Birnaz Er, “Sivas İli Zara İlçesi Beceklî Köyü Hali Yastıkları”, International Social Sciences Studies Journal 5/31 (2019): 1102.

dolap veya kapı yüzeylerinde kamusal bir koruyucu sembol olarak kendini gösterirken, halı ve duvar kilimlerinde ise bireyi ya da aileyi kötü ruhlardan korumaya yönelik daha mahrem bir işlev üstlenir. Koç boynuzu motifi, ahşap yüzeyde güç ve koruma anlamlarını simgeleyerek özellikle giriş mekânlarında yapının dışı karşı savunmasını temsil ederken, dokuma yüzeyde evin içindeki bireylerin dayanıklılığını ve direncini simgeleyen bir anlatı sunar. Aynı şekilde, eli belinde figürü, dokuma yüzeylerde kadın kimliği, bereket ve doğurganlık gibi mitolojik ve toplumsal anlamlar barındırırken, ahşap yüzeyde bu temalar silikleşerek daha dekoratif bir biçim alır. Bu farklar, motiflerin biçimsel benzerliğini korurken işlevsel anlamda nasıl bir bağlamsal dönüşüm geçirdiğini gösterir. Ahşap, sertliği ve kalıcılığı ile motifin “topluluğa açık” ve “gösteren” yönünü öne çıkarırken; iplik, yumuşaklığı ve dokunsallığıyla motifin “içe dönük”, “anlatan” ve “yaşatan” boyutunu vurgular. Böylece, aynı simgesel içerik, taşıyıcısı olduğu malzemenin fiziksel ve kültürel bağlamına göre farklı bir anlatı aracı halini alabilmektedir. Bu durum, söz konusu motiflerin yalnızca estetik değil, aynı zamanda yerel bilgi üretiminin ve kültürel belleğin yapıtaşları olduğuna işaret edebilir.

Figür 10 ve 11. Dokuma Yüzeyde³⁴ ve Ahşap Yüzeyde Yıldız Motifi³⁵.

Mitolojik Anlamların Kültürel Süreklilikteki Rolü

Köy odalarındaki ahşap süslemeler ve geleneksel dokumalarda yer alan motifler, yalnızca estetik bir geçmişin yansıması değil, aynı zamanda kültürel sürekliliğin ve topluluk belleğinin aktif taşıyıcılarıdır. Mitolojik semboller, halk anlatılarında olduğu gibi görsel kültürle de kodlanarak kuşaktan kuşağa aktarılabilir; böylece hem bireysel kimlik hem de kolektif aidiyet duygusu bu motifler aracılığıyla güçlenir. Özellikle Sivas ve Yozgat yöresinde yer alan hayat ağacı, eli belinde, göz, koç boynuzu gibi motifler, yalnızca süsleme unsurları değil, aynı zamanda bir "hafıza dili" işlevi görmektedir. Bu dil, topluluğun doğa ile olan ilişkisini, üretim biçimlerini, inanç sistemini ve toplumsal cinsiyet rollerini görünür kılar. Örneğin, eli belinde motifi doğurganlık ve kadın üretkenliğini simgelerken, koç boynuzu figürü erkek gücü ve koruma kavramlarıyla ilişkilendirilir. Bu semboller, hem kamusal (ahşap yüzeylerde) hem de özel alanlarda (dokumalarda) yer alarak, bireylerin yaşadığı mekânlara anlam yükler³⁶. Motiflerin gözlemlendiği yapılar, çoğunlukla yerleşim birimlerinin toplumsal hafızayı taşıyan merkezi noktalarında yer almakta; köy içindeki kamusal nitelikli yapılar (köy odaları), bu yönüyle kültürel aktarımın mekânsal bir temsili olarak işlev görebilmektedir. Öte yandan, dokuma ürünlerinin üretildiği alanlar ise çoğunlukla ev içi ortamlarda ya da kadınların bir araya geldiği yarı özel sosyal alanlarda (evlerin avlularında) şekillenmektedir. Bu üretim ortamları, kadınların kültürel belleğe dahil olduğu, sembolik dili üreterek sürdürdüğü yerler olarak önem taşımaktadır. Böylece hem kamusal hem özel alanlarda üretilen motifler, bir bütünün parçaları hâlinde kolektif kimliğin görsel haritasını oluşturmaktadır. Mitolojik motiflerin sürekliliği, sadece figürlerin görsel tekrarıyla değil, aynı zamanda taşıdığı anlamların dönüşerek fakat kopmadan aktarılmasıyla sağlanır. Köy odalarındaki ahşap süslemelerde yer alan göz ya da yıldız figürleri, modern dönemde bireysel inanç biçimleriyle yeniden yorumlansa da bu sembollerin temel işlevleri –koruma, dengeleme ve kutsallaştırma– değişmeden devam eder³⁷. Bu bağlamda, mitolojik motifler yalnızca geçmişin izlerini değil, aynı zamanda

³⁴ Er, “Motif, Renk ve Kompozisyon Özellikleri Bakımından Sivas İli Zara İlçesi Beceklî Köyü Duvar Halıları”, 468.

³⁵ Gündoğan Baldık, “Sivas-Ulaş-Acıyurt Köy Odaları”, 65.

³⁶ Bozkurt, “Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları”, 697-731.

³⁷ Dizel ve Özkaya, “Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle”, 263-265.

yaşayan ve sürekli olarak kendini üreten sembolik yapılardır. Bu tür sembollerin kültürel aktarımın mekânsal çeşitliliğini ve sürekliliğini gözler önüne sermektedir. Kültürel sürekliliği sağlayan bu semboller, köy odası gibi gündelik yaşamın merkezinde yer alan mekânlarda bulduklarında, bireylerin farkında olmadan bu semboller üzerinde yeniden üretim yapmalarına olanak tanımaktadır.

Geleneksel dokumalarda işlenen bir hayat ağacı motifi, yalnızca dekoratif bir unsur olmanın ötesine geçer; aynı zamanda kadının kültürel belleğe katkısını, anlatı kurma gücünü ve sembolik dili nasıl yaşattığını gözler önüne serer. Bu perspektiften bakıldığında, motiflerin taşıdığı mitolojik anlamlar, sadece geçmişin estetik mirasını değil, günümüzde hâlâ yaşayan, dönüşerek sürdürülen bir kültürel zihniyeti ifade edebilmektedir. Sivas ve Yozgat yöresindeki köy odaları ve dokumalar, bu kültürel sürekliliğin mekânsal ve materyal bağlamdaki somut taşıyıcılarıdır. Söz konusu yörelerde dokuma üretiminin gerçekleştiği ev içi mekânlar, özellikle kadınların ortak üretim ve anlatım alanı olarak işlev görmekte; bu mekânlarda kullanılan semboller, bireysel deneyimlerle toplumsal hafızanın birleştiği noktalara işaret etmektedir. Semboller yalnızca anlatmakla kalmaz; aynı zamanda yaşatır, toplumu yeniden üretir ve kültürel kimliğin görünmeyen sınırlarını çizer. Böylece, motiflerin mitolojik anlamları, kültürel sürekliliğin yalnızca bir parçası değil, aynı zamanda onun kurucu bir rol üstlendiği düşünülebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada, Sivas ve Yozgat illerine ait köy odalarındaki ahşap süsleme motifleri ile geleneksel dokuma ürünlerindeki motiflerin mitolojik ve kültürel bağlamda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, ahşap ve dokuma malzemelerinde aynı motiflerin farklı işlevler ve anlamlar taşıdığı, ancak bu motiflerin temelde ortak bir kültürel mirasa dayandığı ortaya konulmuştur. Motifler, sadece estetik unsurlar olmaktan ziyade, bir halk kültürünün ve mitolojik inanç sistemlerinin taşıyıcıları olarak işlev görmektedir. Ahşap yüzeylerin toplumun kamusal alanlarıyla, dokuma ürünlerinin ise daha çok bireysel ve içsel anlam katmanlarıyla ilişkilendirilebildiği görülmektedir.

Hayat ağacı, koç boynuzu, göz/nazarlık gibi motifler, hem halkın doğayla olan ilişkisinin bir yansıması hem de toplumsal değerlerin, inançların ve kimliğin sembolleridir. Bu motifler, zaman içinde değişiklik gösterse de temel işlevleri ve anlamları korunarak günümüze ulaşmıştır. Ayrıca, motiflerin malzeme bağlamındaki farklılıkları da incelenmiş ve aynı motifin ahşap ve dokuma yüzeylerdeki anlam farklılaşmaları detaylandırılmıştır. Ahşap yüzeyler, genellikle toplumsal koruma ve kamusal güvenlik anlamına gelirken, dokuma ürünlerinde ise daha bireysel, ruhsal ve koruyucu anlamlar ön plana çıkmaktadır. Bu da gösteriyor ki, aynı sembolün malzeme ve mekânla kurduğu ilişki, onun taşıdığı anlamı dönüştürmekte önemli bir rol oynayabilmektedir.

Çalışmanın bulguları, mitolojik motiflerin yalnızca geçmişin izleri olmakla kalmadığını, aynı zamanda yaşayan bir kültürel miras olduğunu da göstermektedir. Bu motifler, bir halkın tarihsel ve kültürel hafızasını, inanç sistemlerini ve değerlerini yeniden üreten ve aktaran sembol araçlarıdır. Ahşap ve dokuma gibi farklı malzemelere işlenen motifler, toplumsal sürekliliği sağlayan önemli kültürel kodlar olarak yerini almaktadır. Bunun yanı sıra, bu motiflerin kullanımının, toplumsal bağları güçlendiren, aidiyet duygusunu pekiştiren ve kimlik inşasına hizmet eden işlevleri de olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, köy yaşamına ait geleneksel yapılarda ve gündelik üretim nesnelere yer alan süsleme motiflerinin hem estetik hem de kültürel açıdan derin bir anlam taşıdığı; bu motiflerin halk kültürünün sürekliliğinde ve ortak kimliğin inşasında önemli bir rol üstlendiği vurgulanabilir. Motiflerin ortaya çıktığı fiziksel çevrenin—çoğunlukla Sivas ve Yozgat illerinin il merkezlerine bağlı köy yerleşimleri olması—kültürel üretimin anlamını pekiştirdiği, yerel yaşam biçimiyle doğrudan ilişkili bir görsel anlatım dili sunduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma, kültürel belleğin görsel ve malzeme temelli taşıyıcıları olan motiflerin, toplumların kimlik inşasında ne denli önemli olduğunu ortaya koymuştur. Gelecekte, benzer

motiflerin farklı zanaat ürünleri üzerindeki kullanımlarını karşılaştırmalı olarak ele alan çalışmaların, halkbilimi ve kültürel miras araştırmalarına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Bağbaşı, Tuğba. “Yozgat Esenli Köyü Köy Odalarının Sanatsal ve Sosyo-Kültürel İşlevleriyle İncelenmesi.” Yayınlanmış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı.
- Balcı, N. “Türk Halı Sanatında Mitolojik Kaynaklı Bazı Motifler”. Arış Dergisi 8 (2012): 38-51.
- Balkanal, Z. “Türk Kültürünün Değer Yargılarını Yansıtan Kilim Motiflerine Tasarım Açısından Alternatif Bir Yaklaşım; Kaat’ı Sanatında Uygulamaları”. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 35, (2019): 341-352.
- Baykara, Tuncer. “Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar), 1. Cild, Ankara 1971”. Tarih Dergisi 28-29 (Haziran 2011): 235-237.
- Bozkurt, S. “Geleneksel Türk Halı Sanatında Kullanılan Motiflerin Anlamları: Sındırgı-Yağcıbedir Halıları Üzerine Göstergebilimsel Bir Analiz”. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi 8/1 (2020): 697-731.
- Bulut, Mustafa. “Sivas İlbeyli Köy Odaları”. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi 4/1 (Ağustos 2017): 13-31.
- Dizel, T. ve K. Özkaya. "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle Mobilya ve Ahşap Yüzeylerde Uygulanması". Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 37 (2019): 263-265.
- Er, Birnaz. “Sivas İli Zara İlçesi Becekli Köyü Hali Yastıkları”. International Social Sciences Studies Journal 5/31 (2019): 1100-1114.
- Er, Birnaz. “Motif, Renk ve Kompozisyon Özellikleri Bakımından Sivas İli Zara İlçesi Becekli Köyü Duvar Halıları”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 12/63 (Nisan 2019): 465-477.
- Etikan, S. & H. Kılıçarslan. “Düz Dokumalarda Nazar İnanıcı ve Göz Motifi”. Art-E Sanat Dergisi 5/10 (2013): 103-121.
- “Geleneksel Türk El Sanatlarında Kullanılan Motiflerin Kategorizasyonu.” folklor/edebiyat. https://www.folkloredebiyat.org/Makaleler/1487080044_41%20Geleneksel%20el%20sanatları%20motifleri.pdf (Erişim 27 Mayıs 2025).
- Gündoğan Baldık, E. “Sivas Ulaş-Acıyurt Köy Odaları”, Palmet Dergisi 5 (2024): 54-72.
- Taylan, Mine. “Anadolu Halı ve Kilimlerinde Su ile İlişkili Motifler”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi 7/44 (2020): 429-431.
- Tüm Cebeci, Dilek. “Türk İşleme Sanatında Hayat Ağacı Motifi ve Uygulamaları”. Arış Dergisi 20-21 (2022): 7-29. <https://doi.org/10.32704/akmbaris.2022.159>
- Yüksel, N., & Ü. Yaz. “Geç Dönem Tarihi Yozgat Evlerinde Görülen Ahşap Tavan Örnekleri”. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum 5/15 (2016): 237-264.